

MITÄ ON TEHTÄVÄ

KOMMUNISTISEN LIIKKEEN HISTORIASTA
NYKYTILASTA JA TEHTÄVISTÄ SUOMESSA

10 mk

MITÄ ON TEHTÄVÄ

KOMMUNISTISEN LIIKKEEN HISTORIASTA

NYKYTILASTA JA TEHTÄVISTÄ SUOMESSA

Sisällys

Lukijalle

Marxismi-leninismistä

Kommunistinen puolue uuden tyyppisenä puolueena

ERÄITÄ HISTORIAALLISIA VAIHEITA, JOISSA SKP:N LUONTEESTA UUDEN TYYPIN PUOLUEENA ON TAISTELTU

SKP:n perustaminen 1918

Puolueen ja kansanrintaman suhde maanalaisuuden kaudella

Demokraattinen rintama fasismia vastaan toisen maailmansodan jälkeen

Revisionismin nousun syyt

Puolueen hajoaminen ja neuvottelukuntaorganisaation perustaminen

Ylimääräinen edustajakokous, sitä edeltäneet tilannearvion muutokset

Tiedonantajan perustaminen ja lehdistökysymys

Yhtenäisyystaistelun murros

Miksei ylimääräisen edustajakokouksen linja toteutunut?

Perääntymisvaihe alkaa

Johtopäätöksiä ja tehtäviä

HYVÄ TOVERI!

Suomen kommunistinen liike elää tällä hetkellä sodanjälkeisen historiansa vakavinta kriisiä. Tämä lienee kaikille selvää. Epäselvyyttä sen sijaan ilmenee niiden toimenpiteiden luonteesta, jotka ovat välttämättömiä marxilais-leniniläisen, kommunistisen liikkeen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi Suomessa.

Olosuhteet joissa tällä hetkellä joudumme toimimaan, vaativat kommunistisen liikkeen nykyisen tilan totuudenmukaista arviointia. Käsillä olevan vihkosien päämääränä on osoittaa eräitä tällaisen arvion laatimiselle välttämättömiä kiinnekohtia. Tämän vuoksi käydään läpi eräitä liikkeemme nykyisen tilan taustalla olevia, tähän tilanteeseen johtaneita Suomen kommunistisen liikkeen historiallisia kehitysvaiheita. Tässä yhteydessä ei voida - eikä tule - välttää myöskään eräiden menneiden vuosina käytyjen keskustelujen kipeimpien ongelmien sivuamista.

Usein kysytään, miten historia voisi auttaa meitä ajankohtaisten, päivänpolttavien tehtävien ratkaisemisessa. Nykyinen tilanne on kuitenkin edeltäneen kehityksen tulosta. Siksi tulevaisuuteen suuntaavien ratkaisujen onnistunut suorittaminen on mahdotonta, ellei tätä historiaa palauteta mieliin. Olennaisten historiallisten rinnastusten suorittaminen - sekä SKP:n sodanjälkeiseen historiaan että pidemmälle kansainvälisen liikkeen historiaan - on nykyisen tilanteen totuudenmukaisen arvioinnin perusedellytys.

Jos tilannearviota ryhdytään suorittamaan menemättä riittävän pitkälle asioiden taustaan, syntyy helposti -ehkä hyvästinkin tarkoituksesta huolimatta - eräänlainen "kikkapelin" maku: Ettei ole tartuttu pääasioihin, vaan yritetty päästä niiden yli. Pääkysymysten oikea asettaminen edellyttää, että näkökulma ulottuu riittävän syvälle asioiden taustoihin. Tietty annos historiaa on siis välttämätöntä kestävien ratkaisuiden löytämiseksi päivänpolttaviin kysymyksiin.

70-luvun puolivälissä elettiin Tiedonantajaliikkeen nousukauden viimeisiä vaiheita. Tuolloin kuului asiaan että perusosastoissa ja piirikouluissa opiskeltiin SKP:n ja

kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiaa.

Tämä olisi nytkin tarpeen; Liikkeen nykyisen lamatilanteen vuoksi on menneiden vuosien kehityksen pitkäjänteisen ja ka-uaskantoisen arvion tarve muodostunut polttavaksi. Huolestuttavaa on, että juuri tässä tilanteessa kommunistisen liikkeen historian opiskelu ei enää lukeudu järjestöjemme toiminnan perustehtäviin. Jo pitkään on liikkeemme kehityksen taitekohtien yhteenvetävää tutkimusta ja opiskelua laiminlyöty.

Tämä ei luonnollisesti ole nykyisten ongelmien syntyminen ainoa eikä varsinkaan pääasiallinen syy. Mutta tällaisen opiskelun uudelleen virittäminen on tarpeen niille tovereille, jotka rehellisesti etsivät keinoja marxilais-leniniläisten voimien toiminnan jatkuvuuden ja voimistamisen turvaamiseksi Suomessa.

Vastaavasti on olemassa voimia jotka karttavat ja pelkäävät nykyiseen tilanteeseen johtaneen kehityksen mieliin palauttamista. Tällä hetkellä liikkeessämme keinotellaan liikkeemme historiallisen kokonaiskehityksen tärkeimpien vaiheiden hämärtämisellä, hajottamisella ja pirstomisella. Kommunistisen liikkeen kehityksen ja siinä esiinnousseiden ongelmien tarkastelu (kiinteässä yhteydessä Suomalaisen kapitalismin kehityksen tarkasteluun) korvataan monesti erilaisilla yhteykistään irrotetuilla näennäiskysymyksillä:

Esimerkiksi: Kun pitäisi kysyä minkälaisen edellytysten vallitessa ja millä ehdoilla kommunistisen puolueen yhtenäisyyden säilyttäminen on mahdollista, kysytään ainoastaan, "oletteko yhtenäisyyden puolesta vai sitä vastaan. Kun pitäisi selvittää miten rakentuu kommunistisen puolueen ja demokraattisen kansanrintaman suhde, kysytään "haluatteko itseensä sulkeutuneen klikin vai laajoja joukkoyhteyksiä".

Leniniläinen ajattelu - historiallinen ajattelu - ylittää tämänkaltaiset näennäiset vastakkainasettelut. Kun tutkitaan SKP:n sodanjälkeistä historiaa (tai kommunistisen liikkeen historiaa laajemmin-

kin) näkyy selvästi, että aatteellisesti ja järjestöllisesti luja kommunistinen puolue ei ole laajan demokraattisen kansanrintaman vaihtoehto, vaan sen ehdoton edellytys. Tämä vain yhtenä, joskin tärkeänä esimerkkinä.

Toinen esimerkki: Nykyisin myös Tiedonantajaa julkaisevien piirijärjestöjen sisäpuolella esiintyy vakavia ongelmia: Joukko- ja työpaikkayhteyksien höltymistä, aatteellisen työn lamaantumista, puolueen tehtäviä täyttävään kykenevän organisaation hajoamista. Vaikuttaa siltä, että monet näistä ongelmista juontuvat aikanaan taistelevalla pohjalla asetetun yhtenäisyystunnuksen väärästä käsittämisestä nykyisessä tilanteessa. Tällaisen väärin käsitetyn yhtenäisyystunnuksen vararikko on synnyttänyt näköalattomuutta. On havaittavissa eräänalisella epämääräiseksi muutetulla "yhtenäisyysmyytillä" keinottelua, jossa kommunistisen puolueen luonnetta ja sen harjoittaman liittolaispolitiikan periaatteita koskevat alkuperäiset perusteet hämärtyvät.

Selvyyden saamiseksi näihin ja moniin muihin ongelmiin on tutkittava SKP:n sodanjälkeistä historiaa. Mutta ei historian itsensä vuoksi tai muistelmakirjallisuuden tuottamiseksi. On löydettävä tuon historian tietyt läpikäyvät ongelmat, jotka ovat myös nykyisten vaikeuksien taustalla. On selvitettävä mitkä tekijät ja ratkaisut kaikissa vaiheissa ovat muodostaneet puolueen terveen toiminnan ja menestyksen edellytykset. Vastaavasti on kysyttävä, mitkä tekijät SKP:n historian kaikissa vaiheissa ovat johtaneet järjestölliseen ja aatteelliseen hampaattomuuteen, puolueen ja työväenluokan välisen luottamuksen vahingoittumiseen. Kärjistetysti voidaan sanoa, että se, mitä SKP:ssä nyt tapahtuu, on suoranaista jatkoa sille taistelulle, joka Suomen työväenliikkeessä alkoi vuonna 1918. Tämän taistelun vaiheiden seuraaminen havainnollistaa, miksi ja millainen SKP oli toimintansa parhaina aikoina, taistelevana puolueena. Se auttaa myöskin ymmärtämään miksi se on joutunut nykyiseen avuttomuuden tilaan. Näiden seikkojen rehellinen puntaroiminen antaa edellytykset vastata kysymykseen, mistä kulkee tie eteenpäin.

Eräitä tällaisia läpikäyviä seikkoja, joihin jatkuvasti on kiinnitettävä huomiota, ovat ennenkaikkea seuraavat:

-**Työväenluokan asema vallankumouksellissimpänä luokkana**, jota mikään ei sido aikansa eläneeseen yhteiskuntajärjestelmään. Vastaavasti sivistyneistön merkityksen yliarvioinnin vaara vallankumouksellisena voimana.

-**Suurten työpaikkaosastojen merkitys** puolueen alueellisen organisaation toiminnallisuuden säilyttämisen rinnalla.

-**Taipumus sivistyneistön merkityksen yliarviointiin** ilmauksena koko liittolaispolitiikassa suoritetuista virheistä; Pyrkinessään liittoon laajimpien väestö- ja sosiaaliryhmien kanssa on työväenluokan marxilais-leniniläisen puolueen säilytettävä aatteellinen ja järjestöllinen itsenäisyytensä.

-**Mm. tähän liittyen kommunistisen puolueen merkityksen aliarvioimisen vaara** koko demokraattisen rintaman toimintaa suuntaavana järjestöllisesti ja ideologisesti vahvana voimana.

-**Puolueorganisaation säilyttäminen** toimintakykyisenä. Ei ole sellaista taktiikkaa, liittolaispolitiikkaa tai yhtenäisyystaistelua, joka vaatisi puolueorganisaation purkamista ja halvauttamista.

-**Vallankumouksellisen teorian, dialektisen ja historiallisen materialismin perusteelliseen opiskelun merkityksen** vakava huomioiminen kaikissa olosuhteissa. Sitä ei voida käyttää "keppihevosenä".

-**Tähän liittyen jatkuvan huomion kiinnittäminen vallankumouksellisen strategian kehittämiseen**; Sosialistinen päämäärä ja päivänkohtainen taistelu työväenluokan etujen puolesta liittyvät erottamasti toisiinsa.

-**Harhakuvat**, joissa unohdetaan että vain järjeställisesti ja maailmankatsomuksellisesti luja järjestö kykenee luomaan laajat joukkoyhteydet. Siksi on väärin "joukkoyhteyksien säilyttämisen" kustannuksella" purkaa sitä ydinorganisaatiota, joka on joukkojen organisoimisen perusta ja ehdoton edellytys.

-**Marx huomautti aikoinaan**, että että vallankumouksellinen aate muuttuu aineelliseksi voimaksi organisaation kautta. Organisaatio on siis välttämätön välikappale, keino, työkalu aatteen toteuttamiseksi luokkataistelussa. Oikean organi-

saatiomuodon löytäminen tilanteen vaatimien tehtävien toteuttamiseksi on välttämätöntä, ja siinä on usein erehdytty. Tämä koskee jo maanalaisuuden aikoja. Kuitenkin erityisesti vuodesta 1966 tähän päivään ulottuva ajanjakso vaatii organisaatiopuolen perusteellista tutkintaa. Onko organisaatio vastannut tilanteen ja tehtävien vaatimia muotoja? Organisaatio ei ole pyhä, se on työkalu. Sitä pitää tarvittaessa muuttaa tilannetta vastaavaksi. Kun selvitetään, onko organisaatio SKP:n historian eri vaiheissa vastannut tilannetta, saadaan tästä opastusta tämän päivän tilannetta ajatellen. Oikea poliittinen arvio omasta toiminnastamme antaa mahdollisuudet oikeiden organisaattoristen muotojen luomiseen.

-Liikkeen nopea nousu puhkeaa usein kuin saippuakupla. Liike ei pääse eteenpäin, ellei organisatoorisia ongelmia ratkaista. On mietittävä mikä on asetettava etusijalle rakennettaessa organisaatiota, joka eroaa siitä mihin tähän asti on tyydytty. Yhteydet työväenluokkaan on selvitetävä perusteellisesti. On perusteellisesti arvioitava työväenluokan aseman, ajatusten ja organisaation kehitys. Vakavaa analyysiä työväenluokan asemassa tapahtuneista muutoksista ei ole kyetty suorittamaan.

-Revisionismin "selkärangan" vahvuuden aliarvioimisen vaara. Koskaan ei ole ollut kysymys revisionististen virtausten johtohenkilöistä, vaan heidän taustaryhmistään, kansallisen ja kansainvälisen porvariston koko koneistosta kommunististen puolueiden terveiden voimien lamauttamiseksi. Ei myöskään tule aliarvioida porvarillisen ideologian vaikutusta revisionismin käsissä olevien järjestöjen jäsenistöön, siitäkään huolimatta, että mukana epäilemättä on paljon rehellisiä, mutta harhaanjohtettuja tovereita. Lisäksi sosialidemokraattisten puolueiden oikeistolaistuminen raivaa maaperää uudelle "perinteistä reformismia" edustavalle puolueelle.

-Demokraattisen sentralismin periaatteiden noudattamisen, laajan ja demokraattisen perustason puoluekeskustelun laiminlyöminen kauaskantoisia ratkaisuja tehtäessä tienä perusjärjestöjen ja puoluejohdon välisen luottamuksen rikkomiseen. Tästä vääjäämättä aiheutuva toiminnallinen halvaantuminen. Siksi vaikeiden ratkaisujen edessä on **turvettava rehellisen,**

itsekriittisen ja laajapohjaisen puoluekeskustelun käyminen. Tiedonantajaliike ei toistaiseksi ole tehnyt toiminnastaan kollektiivista arviota, itsekritiikistä puhumattakaan. Siitä juontuu myös käsillä olevan vihkonen tarve.

-Järjestödemokratian ja periaatteellisen liittolaispolitiikan periaatteista sekä leniniläisestä puolue teoriasta piittaamatta rakennettavat uudet järjestölliset muodot, jotka edellä mainittujen seikkojen perusteella kantavat jo syntyessään tuhoutumisen siementä.

Käsillä oleva vihkonen ei pyri SKP:n historian kaikenkattavaan käsittelyyn. Sellainen jäänee tulevien polvien tehtäväksi. Päämääränä on edellä mainittujen ongelmien valaisemiseksi käsitellä eräitä SKP:n sodanjälkeisen historian **taitekohtia** tavalla joka auttaa tekemään oikeita johtopäätöksiä toiminnan jatkamiseen ja tulevaisuuteen suunnattaessa. Tällaisia taitekohtia ovat ennenkaikkea:

-SKP:n perustaminen ja vanhaan Työväenpuolueeseen kohdistettu itsekritiikki.

-Puolueen luonteesta ja kansanrintaman rakentamisen periaatteista käydyt keskustelut 30- ja 40- luvuilla.

-Puolueen strategian kehittämistyö sodanjälkeisellä ajalla.

-Revisionismin nousu ja sen nousun syyt 60- luvulla.

-Hajonnan edustajakokouksen jälkeen perustetun neuvottelukuntaorganisaation luonne, uusi tilannearvio, neuvottelukuntien lakkauttaminen.

-Marxilais-leniniläiseen puolueyhtenäisyyteen tähdänneen strategian epäonnistuminen ja tähän liittyvä yhtenäisyystunnuksen asteittainen vääristyminen.

-Mitä tästä on seurannut kommunistien joukkoyhteyksille.

-Suuntautuminen takaisin organisatooriseksi puoluesuuntaiseen ja ideologisesti itsenäiseen järjestäytymiseen ainoana vakavasti otettavana vaihtoehtona.

* * *

Suomen talous- ja ulkopolitiikassa puhaltavat kylmät oikeistolaiset tuulet. Työväenluokan asema heikkenee jatkuvasti. Samanaikaisesti yritysten voitot paisuvat, Suomalaiset kapitalistit suuntaavat entistä häikäilemättömämmin läntisille kilpakentille. Ulkopoliittisesti ollaan Suomea sitomassa entistä tiivimmin länteen.

Yksin SKP:n hajottaminen kahtia ei riitä Suomen porvaristolle ja sen apulaisena toimivalle SKP:n nykyiselle keskuskomitealle. Lopullisena päämääränä on lamauttaa marxilais-leniniläisten voimien toimintakyky kokonaan, edellyttäköön tämä sitten mitä järjestöllisiä ratkaisuja tahansa.

Toisaalta leniniläisten voimien sisäpuolella leviävä luopumismieliala ja passivisuus muodostaa Suomen kommunistisen liikkeen todellisen kuolemanvaaran.

Tätä passiivisuutta ja kyvyttömyyttä vastata kasvavaan oikeistopaineeseen ruokkii monen tiedonantajaliikkeen entisen aktivistin näkemys, jonka mukaan kuluneet 5-10 vuotta eivät ole "mitään muuta kuin tarkoituksettomien ja mihinkään johtamattomien suuntataisteluiden summaa, jossa taistelussa yksi 'osapuoli' lopultakaan ei ole toistaan parempi; Älkäämme siis tehkö mitään".

Eräs syy kuvatuista mielialojen leviämiselle on, ettei nuorempi järjestöpolvi omakohtaisesti ole kokenut SKP:n suuntataisteluiden alkuvaiheita eikä siis tunne asioiden taustoja. Kokeneempi järjestöväki taas on elänyt nämä tapahtumat niin lä-

heltä ja omakohtaisesti, että varmasti harvemmin tulee ajatelleeksi tämän kehityksen kokonaisuutta, sen päälinjoja. Toivomme että käsillä oleva lyhyt katsaus - kaikessa puutteellisuudessaankin - herättäisi ajatuksia, pohdintaa, keskustelua. Jos näin tapahtuu, on aineisto saavuttanut päämääränsä.

Paras keino taistella päämäärättömyyttä ja horjuntaa vastaan on suorittaa oman liikkeemme kehityksen yhteenvetoa. Totuttaa toverit uudelleen yhdistämään viime vuosien - kieltämättä hämmentävät, mutteivät silti mitenkään ainutkertaiset - tapahtumat laajempaan kehityskaareen. Tätä kautta saavutetaan selvä tietoisuus siitä, mitä kehitysvaihetta liikkeemme tällä hetkellä elää. Tehdyt virheet on tarkasti ja julkisesti harkittava, löydettävä kaikki kokonaisuuteen vaikuttavat seikat. Puolueen tilaa koskevat ajankohtaiset tehtävät voidaan asettaa oikealla tavalla ainoastaan tällaiseen tietoisuuteen perustuen.

Seuraavassa pyritään nostamaan esiin eräitä kansainvälisen ja Suomen kommunistisen liikkeen kehityksen käännekohtia. Tältä pohjalta lähestytään lopuksi maamme kommunistisen liikkeen uhanalaisesta tilasta juontuvia tehtäviä. Arvio pyrkii palvelemaan vallitsevaa vaikeata tilannetta, edesauttamaan sen selkiytymistä. Se pyrkii selvittämään miksi ja minkä tyyppistä kommunistista järjestöä tarvitaan. Se pyrkii myös antamaan eväitä useita kertoja toistettujen virheiden uusiutumisen estämiseksi.

SKP:n Uudenmaan piirijärjestö r.y.

Sodan- ja Fasisminvastainen Työ r.y.

Tikkurilassa, 6.12.1985

LENIN MARXILAISUUDEN LUONTEESTA

Joitakin alustavia kiinnekohtia marxismin ominaisluonteen ymmärtämiseksi ja kiteyttämiseksi historiallisena, uuteen yhteiskuntajärjestelmään tähtäävänä vallankumouksellisena maailmankatsomuksena löydetään, jos tutkitaan miten Lenin pohti vastaavaa ongelmaa bolševikkien maailmankatsomuksellisen kriisin oloissa, vuoden 1905 epäonnistuneen vallankumouksen jälkeen.

Tuolloin pohdituissa ongelmissa voidaan nähdä monia yhtymäkohtia meille nykyisin asettuviin kysymyksiin. Marxismin luonteesta vallitsi pitkällemenevä epäselvyys. Sen teoreettinen kantavuus hämärtyi sekä oikeistorevisionistien suorittamassa marxismin positivistisessa että nk. 'vasemistolaisten' suorittamassa marxismin utopistisessa typistämisessä. Samanaikaisesti kansainvälisessä liikkeessä levisi mm. Bernsteinin ja myöhemmin Kautskyn katso-
muksiin liittyvä aatteellinen rappio.

Vaikea tilanne vaati bolševikeilta marxismin teoreettisten perusteiden osuvaa luonnehdintaa. Selkeyden saavuttamisen edellytyksenä Lenin piti kysymyksenasettelun syventämistä. Mm. tuolloin ensi kertaa päivänvalon nähneen Marxin ja Engelsin keskinäisen kirjeenvaihdon tutkimisen perusteella Lenin pyrki intensiivisesti marxismin syntyhistorian hahmottamiseen. Näiden tutkimusten yhteydessä syntyivät suhteellisen lyhyen ajan sisällä sellaiset tutut kirjoitukset kuin Marxin ja Engelsin kirjeenvaihto, Karl Marx sekä Marxismin kolme lähdeä ja kolme perusosaa. Näitä kirjoituksia yhdistävä piirre on, että niissä kiinnitetään voimakasta huomiota materialistiseen dialektiikkaan yhtenä marxismin keskeisistä teoreettisista lähteistä. Lenin nostaa voimakkaasti esille marxismin poliittisen ja taloudellisen teorian perustana toimivan historiankäsityksen.

Leninin marxismin syntyhistoriaa koskevien opintojen liikkeellepaneva voima oli siis pyrkimys osoittaa maailmanhistoriallinen välttämättömyys, joka oli johtanut marxismin syntyyn ihmiskunnan tiedostushistorian kehittyneimpänä vaiheena. Pyrkieksään valaisemaan marxismin teoreettisen kantavuuden perusteita Lenin käytti

hyväkseen tämän kehitystien tutkimiseksi ja kiteyttämiseksi tekemäänsä työtä.

Yhteiskunnallisesti katsoen marxismi on syntynyt perustavan maailmanhistoriallisen murroskauden - porvarillisten vallankumousten, kapitalistisen yhteiskuntamuodon synnyn ja työväenluokan muotoutumisen aikakauden - tuloksena. Samaista historiallista murrosta kuvattiin kuitenkin monissa muissakin opeissa; utooppisessa sosialismissa, ranskalaisessa historiantutkimuksessa, klassisessa englantilaisessa taloustieteessä, jopa porvarillisessa positivistisessä sosiologiassa. Mutta vain ahta-
aan kokemuseräisesti, vain välittömästi, vailla kykyä tai halua historiallisen kehityksen kokonaisuuden, liikelain, sen tulevaisuuden näköalan hahmottamiseen.

Siksi on ymmärrettävää, että Lenin painottaa juuri Hegeliltä kriittisesti omaksutun historiallisen dialektiikan ratkaisevaa osuutta marxismin synnyssä. Juuri tämä jo Engelsin painottama "valtaisa historiantaju", toimi Marxilla mainitun, koko siihenastisen yhteiskuntatutkimuksen kokoraman aineiston muokkaamisen ja jäsentämisen perustana. Tällä perustalla Marx kykeni luomaan kapitalismin historiallisesta kehityksestä edelleen ajankohtaisen kokonaiskuvan.

Nykyisin tämänsuuntainen tapa lähestyä marxilaisen maailmankatsomuksen ongelmia vaikuttaa jälleen ajankohtaiselta; marxismissa kehitystään jatkavan "historiantajun" esiinnostaminen valaisee marxismin kantavuutta erilaisiin myöhäisporvarillisen ja revisionistisen ideologian muotoihin nähden. Näiden yhteisenä piirteenä on avoin luopuminen pyrkimyksestä yhteiskunnallisen kehityksen syvempään historialliseen tarkasteluun.

* * *

Nykyinen, suuressa osassa puoluetta valitseva päämäärättömyys edellyttää vastaavanlaista tietoisuutta marxilaisen maailmankatsomuksen luonteesta. Ja ennenmuuta: tästä juontuvista kommunistisen puolueen luonnetta koskevista periaatteista.

KOMMUNISTINEN PUOLUE UUDEN TYYPPISENÄ PUOLUEENA

Edellä kuvatun, bolševikkien piirissä käydyn marxilaisen maailmankatsomuksen luonnetta koskevan keskustelun merkitys nykytilanteelle käy selväksi, jos tarkastellaan sitä yhteydessä niihin keskusteluihin, joita Venäjän kommunistit vuosina 1900 -1905 kävivät kommunistisen puolueen luonteesta.

Erityisen voimakkaasti bolševikit asettivat kysymyksen kommunistisen, **uuden tyyppisen puolueen välttämättömyydestä** vuoden 1902 aikana käydyissä keskusteluissa.

Tärkeää on panna merkille tämän uuden tyyppin puolueen rakentamista koskevan tunnuksen yhteys edellä sivuttuun keskusteluun marxilaisen maailmankatsomuksen luonteesta. Keskusteluun jossa painotettiin marxismille ominaista yhteiskuntaelämän historiallista tarkastelutapaa. Tarkastelutapaa, joka oli jäänyt syrjään Toisen internationaalin ideologiin piiriin juurtuneissa porvarillisen näköalattoman maailmankatsomuksen aineksissa.

On nähtävä miten uuden tyyppin puolueen tunnusmerkit juontuvat marxismin maailmankatsomuksellisista perusteista; Bolševikkien puoluekeskustelu käytiin kiinteässä yhteydessä taisteluun toisen internationaalin piirissä levinnyttä maailmankatsomuksellista positivismia vastaan. Tämän yhteyden huomioiminen on olennaista, koska uuden tyyppin puolueen tunnuksen merkitys ei välttämättä selkene vain luettelemalla tällaiselle puolueelle ominaisia yksittäisiä tunnusmerkkejä.

Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti näiden vuosien tapahtumia. Tarkemmin katsottaessa niistä voidaan löytää moniakin yhtymäkohtia nykyisiin kiistoihin:

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen ensimmäisen puoluekokouksen (1898) jälkeen olivat eräät toverit laatineet tilannearvion, joka toimitettiin myös karkotuksessa olevalle Leninille. Tämän arvion mukaan työläisten tulisi taistella taloudellisella alueella sillä aikaa kun sivistyneistö (sen liberaali ja oppositiomielinen osa) marxilaisten "myötävaikutuksella" taistelisi oikeudellisten uudistusten puolesta.

Kirjoittamassaan protestissa Lenin huomautti, että tällaisen ohjelman toteuttaminen merkitsisi Venäjän sosialidemokratialle samaa kuin itsemurha. Se merkitsisi Venäjän vallankumouksellisen työväenliikkeen halveksuntaa ja sen toiminnan lamauttamista.

ERIMIELISYYDET TOIMITUKSEN SISÄPUOLELLA

Vuonna 1900 Lenin palasi karkoituksesta Siperiasta. Ensimmäiseksi tehtäväksi Lenin asetti puolueen organisaattorina toimivan yleisvenäläisen marxilaisen sanomalehden perustamisen.

Jo 1902 oli Iskran toimituksen sisäpuolelle kuitenkin syntynyt syvällelämpiä periaatteellisia erimielisyyksiä, opportunistisia horjahteluita. Mm. Plechanov vastusti Leninin liian teräväksi luonnehtimaansa liberaalin porvariston ja sen ideologian arvointia.

Edelleen vuonna 1902 Lenin kirjoitti kritiisiä huomautuksia Plechanovin laatimaan puolueen ohjelmaluonnokseen. Leninin mielestä venäläisen kapitalismin luonne oli määritelty liian epämääräisesti. Edelleen ihmetytti, miksi Plechanov oli jättänyt proletariaatin diktatuurin käsitteen pois ohjelmasta. Proletariaatin käymän luokkataistelun sijasta luonnoksessa puhuttiin kaikkien työtätekevien ja riistettyjen yhteisestä taistelusta. Puolueen proletaarista luonnetta ei riittävällä selvyydellä tuotu julki.

Nadeša Krupskaja luonnehtii muistelmissaan kuvaavasti toimituksessa vallinnutta ilmapiiiriä:

"Plechanov tarttui joihinkin Leninin laatiman ohjelmaluonnoksen kohtiin. We-ra Iwanowna ei ollut kaikissa kysymyksissä yhtä mieltä Leninin kanssa, muttei myöskään täysin yhtynyt Plechanovin kantaan. Axelrod myötäili useasti Leniniä. Vallitsi painostava ilmapiiiri. Vera Ivanovna oli aikomaisillaan huomauttaa jotakin Plechanoville, mutta tämä otti kasvoilleen kauhistuttavan il-

meen ja sai Wera Iwanownan täysin pois tolaltaan. Päädyttiin äänestukseen. Ennen äänestystä Axelrod, joka kyseisissä asioissa oli yhtä mieltä Leninin kanssa, ilmoitti että hänellä on päänsärkyä ja hänen on poistuttava kävelemään. Jälkikäteen Lenin kiihtyi asiasta tavattomasti; Missään olosuhteissa ei voida työskennellä tällä tavoin. Voidaanko tätä kutsua asialliseksi neuvonpidoksi?"

Toimituksen sisäiset erimielisyydet puhkesivat uudestaan, kun käsiteltiin Leninin luonnosta artikkeliksi Venäjän sosialidemokratian maatalousohjelmasta. Plechanov vaati Leniniä miedontamaan marxismin vihollisiin kohdistamaansa kritiikkiä.

Myöhemmin Lenin totesi että nämä toimituksen sisäiset erimielisyydet rasittivat häntä kovasti.

Bolševikkien peräänantamoattomuus johti siihen, että luonnokseen sisällytettiin ajatus työväenluokan johtavasta osuudesta vallankumouksellisessa taistelussa sekä teesi proletariaatin diktatuurin välttämättömyydestä. Tässä oli II Internationaalin puolueiden ja Venäjän puolueen ohjelmien olennainen ero.

"MITÄ ON TEHTÄVÄ"

On syytä muistaa että Lenin kirjoitti nykyisin eri tahoilla paljonkin siteeratun (mutta monasti vähemmän ymmärretyn!) kirjansa "Mitä on tehtävä" juuri näiden kiistojen aikana ja niiden yhteenvetona: Mikä on kommunistisen puolueen luonne ja mitkä ovat tällaisen puolueen harjoittaman liittolaispolitiikan periaatteet.

Opportunismin muodoille (tuolloin venäläisen ekonomismi, englantilainen trade-unionismi ja saksalainen bernsteiniläisyys) on yhteistä sosialistisen vallankumouksen ja proletariaatin diktatuurin ajatuksesta luopuminen, rajoittuminen porvarillis-liberaaliseen reformismiin.

Uuden tyyppistä, kommunistista puoluetta Lenin kuvasi juuri näiden käsitysten vastakohtana: Proletaarisen puolueen tehtävänä on yhdistää työväenliikkeen voima sosialistiseen päämäärään. Tähän se tarvitsee vallankumouksellisen teorian tunte-
musta, sen tehtävänä on yhdistää taloudelliseen taisteluun myös poliittinen ja ja

teoreettinen kantavuus.

Erityisesti Lenin vastusti silloisia pyrkimyksiä tuoda työväenliikkeen sisäpuolelle porvarillista ideologiaa, väheksyä työväenluokan poliittisen tietoisuuden kehityksen merkitystä.

Revisionismi ei ilmennyt ainoastaan ideologian alueella: poliittisessa tehtävänasettelussa se pyrki rajoittamaan työväenliikkeen tehtävän yksittäisissä ammattiyhdistyksissä tapahtuvan hajanaisen toiminnan tasolle. Jätettiin huomiotta että proletariaatin päivänpolttavat ongelmat voidaan lopullisesti ratkaista vasta sosialistisen vallankumouksen kautta.

Olennaista on panna merkille, etteivät bolševikit kiinnittäneet huomiota ainoastaan opportunistin ideologisiin ja poliittisiin, vaan myös sen järjestöllisiin ilmenemismuotoihin. Työväenluokan voiman aliarvioinnista ja liikkeen historiallisen päämäärän tyypistämisestä seurasi mieltymys hajanaisissa paikallisorganisaatioissa tapahtuvaan "näpertelyyn" ja pikkumaiseen näennäiskäytännöllisyyteen. Matalaa aatteellista ja poliittista profiilia täydentää johdonmukaisesti matala järjestöllinen profiili. Puolueen merkitys työväenliikettä suuntaavana ja johtavana voimana kiistettiin.

"YKSI ASKEL ETEENPÄIN, KAKSI ASKELTA TAAKSEPÄIN"

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen 2. edustajakokousta varten joutui Krupskaja laatimaan selonteon Iskra-organisaation toiminnasta Venäjällä. Tässä selonteossa kävi ilmi organisaation koko heikkous; Se oli muodostunut luonteeltaan sivistyneistöpuolueeksi, puoluejärjestöissä ei juurikaan näkynyt työläisiä. Taustalla näkyi taipumus työväenluokan voiman aliarvioimiseen, mieltymys liberaaliin työväenliikkeeseen sekä tottumus asettaa tehtävät yksittäisen osaston eikä puolueen kannalta. Kuvaa täydensivät käytännön työssä koetut jatkuvat tappiot sekä pitkänteisten työmuotojen puute.

Näpertelyn, alueellisen hajanaisuuden, järjestöllisen kaaoksen ja ohjelmallisten erimielisyyksien sijaan, bolševikit asettivat tehtäväksi vallankumouksellisten keskitetysti johdetun, lujan organisaation kehittämisen. Erityistä huomiota Lenin

kiinnitti suurten teollisuuslaitosten puoluejärjestöjen merkitykseen; Työpaikkaorganisaation on toimittava koko demokraattisen liikkeen kantavana voimana.

Tilannetta kuvaavana Lenin piti Martovin esittämää teesiä, jonka mukaan "jokaisella lakkolaisella on oltava oikeus julistaa itsensä puolueen jäseneksi". Puolueen tehtävä on johtaa työväenluokan taistelun kaikkia muotoja, myös lakkoja. Mutta tämä ei vielä tarkoita, että jokainen lakkolainen olisi puolueen jäsen. Tämän esimerkin valossa näkyi Leninin mielestä havainnollisesti, miten suuresti vallankumouksellinen pyrkimys johtaa jokaista lakkoa bolševistisesti eroaa opportunistisesta fraasista, joka julistaa jokaisen lakkolaisen puolueen jäseneksi. Menševikkien mieltymys kaikkein matalimpiin taistelumuotoihin hajotti puolueen toimintaa. Lenin kuvasi tätä opportunistiksi järjestöllisissä kysymyksissä, "järjestäytyneeksi kaaokseksi" joka avaa puolueen portit pikkuporvarillisille, opportunistisille aineksille.

Krupskajan mielestä ei siis ollut sattuma, että ajauduttiin hajaannukseen kun asetui kysymys ensimmäisten käytännön askelten ottamisesta työväenluokan periaatteellisen ja lujan taisteluorganisaation rakentamiseksi.

Hajaannuksen välittömänä syynä olivat erimielisyydet järjestöllisissä kysymyksissä. Mutta menševikkien puolueorganisaation opportunistisesta luonteesta juontuvat sittemmin myös opportunistiset taistelumuodot, jotka leimasivat heidän koko toimintaansa. Järjestöllinen opportunisti kasvoi taktiseksi, ja taktinen puolestaan ideologiseksi opportunistiksi. Tätä kehitystä Lenin kuvaa vuonna 1904 kirjoittamassaan kirjassa "Yksi askel eteen, kaksi taaksepäin". Kirjan kirjoittaminen maksoi Leninille useampia unettomia öitä. Teoksen läpikäyvänä ajatuksena on vallankumouksellisen organisaation välttämättömyys:

"Taistelussa vallasta ei työväenluokalla ole kuin organisaationsa..... proletariaatti voi tulla ja tulee voittamattomaksi voimaksi ainoastaan vahvistamalla marxismen periaatteille rakentuvan ideologisen yhtenäisyytensä organisaation aineellisella yhtenäisyydellä, joka liittää miljoonat työtätekevät työväenluokan armeijaksi."

* * *

Eräs kaikkia Leninin Venäjän sosialidemokraattien käymää puoluekeskustelua koskevia kannanottoja yhdistävä piirre on asettaa kysymys työväenluokan taistelun kehityksestä; Korkealle asetettu päämäärä ja todellisten taisteluolosuhteiden huomioonminen eivät ole toisensa poissulkevia asioita. Kommunistien tehtävä on kehittää strategia ja taktiikka, joka huomioi ne molemmat. On pyrittävä demokraattisen liikkeen historiallisen näköalan ja kantaavuuden jatkuvaan syventämiseen. Työväenliikkeen lopullista päämäärää ei saavuteta minkään oikotien kautta, on lähdettävä liikkeelle olemassaolevista ongelmista, olemassaolevista tehtävistä. Mutta tätä ei pidä käyttää verukkeena, jonka nimissä luovutaan kommunistisen liikkeen lopullisesta päämäärästä, jonka nimissä madalletaan poliittisia tunnuksia ja hajutetaan organisaatiota. Tehtävänä on tätä työtä tekemään kykenevän organisaattorisesti ja ideologisesti vahvan puolueen rakentaminen.

YHTEENVEDONOMAISESTI VOIDAAN UUDEN TYYPIN PUOLUEEN TUNNUSMERKIT KUVATA SEURAAVASTI:

- Puolueella on kiinteä suhde työväenluokkaan, se on sitoutunut työväenluokan historialliseen tehtävään.
- Puolue toimii työväenluokan tietoisena etujoukkona tukeutuen marxismen vallankumoukselliseen teoriaan. Tältä pohjalta se pyrkii kohottamaan joukkojen tietoisuutta ja torjumaan porvarillisen ideologian ja opportunistin vaikutuksen.
- Puolue on työväenluokan organisaation korkein muoto. (Ei mikään "muutosvoimien verkosto"; juuri marxilaisen teorian avaama näköala kykenee moninkertaistamaan joukko liikkeen voiman, suuntaamaan sen oikein.)
- Puolue toteuttaa johdonmukaisesti demokraattisen sentralismin periaatetta, huolehtii puolueen sisäisestä demokraatiasta, kritiikin ja itsekritiikin turvaamisesta.
- Puolue pyrkii kehittämään vallankumouksellista strategiaa ja taktiikkaa (jossa lähimmät tehtävät ja työmuodot ni-

voutuvat sosialistiseen näköalaan).

- Ideologisen itsenäisyytensä ja organisaattorisen lujutensa säilyttäen se pyrkii liittoon laajimpien joukkojen kanssa.
- Puolueelle on ominaista proletaarisen internationalismin periaatteesta kiinni pitäminen.

Työväenluokan ja sen marxilais-leniniläisen puolueen johtavaa osuutta voidaan

luonnehtia sosialistisen vallankumouksen tärkeimmäksi lainmukaisuudeksi. Näissä periaatteissa ei oikeastaan ole kiteytetty enempää eikä vähempää kuin vaatimus palaamisesta siihen, minkä Toisen Internationalin revisionismi oli hylännyt: Marxin ja Engelsin näkemukseen kommunistisen liikkeen maailmankatsomuksellisesti perustasta sekä näitä perusteita vastaava näkemys liikkeen järjestöllisestä luonteesta.

Что дѣлать?

Наболевшіе вопросы нашего движенія

Н. ЛЕНИНА.

... „Партійная борьба придаетъ партіи силу и живучесть, величайшее доказательство слабости партіи является ея расплывчатость и притупленіе рѣзко обозначенныхъ границъ, партія укрѣпляется тѣмъ, что очищаетъ себя" ... (Изъ письма Плассала къ Марксу отъ 24 іюня 1852 г.).

Цѣна 1 руб.

Preis 2 Mark = 2.50 Francs.

STUTTGART

Verlag von J. H. W. Dietz Nachf. (G. m. b. H.)

1912

Ensimmäinen painos kirjasta "Mitä on tehtävä"

ERÄITÄ HISTORIALLISTIA VAIHEITA JOISSA SKP:N LUONTEESTA

UUDEN TYYPIN PUOLUEENA ON TAISTELTU

"LYÖDYT ARMEIJAT OPPIVAT HYVIN"

SUOMEN KOMMUNISTISEN PUOLUEEN PERUSTAMINEN 1918

SKP:n perustaminen vuonna 1918 yhtenä ensimmäisistä Länsi-Euroopan "uuden tyypin" puolueista tapahtui kiinteässä yhteydessä Suomen vanhan työväenpuolueen aatteellisia heikkouksia koskevaan itsekritiikkiin. Edellä sivutut periaatteet muodostivat SKP:n perustamisen lähtökohdan. Tähän seikkaan palattiin aiheellisesti mm. vuoden 1984 tammikuussa järjestetyssä Sukupolvien tapaamisessa:

"SKP:n perustava kokous varoitti aikoinaan mukautumisesta kapitalistisen järjestelmän pelisääntöihin:

'...Vanha Sosialidemokraattinen puolue oli porvariston luokkavallan alla halvaantunut, mukautunut rauhallisen luokkataistelun kannalle, porvarillisen valtion puitteissa pysyttelevän eduskunnallisen ja ammatillisen työväenliikkeen puolueeksi, jonka toiminta oli pikemminkin proletarisen vallankumouksen välttämistä kuin pyrkimystä ja valmistautumista tähän työväenluokan suurimpaan historialliseen tehtävään.'

"Näiden opetusten hämärtyminen muodostaa aikakaudellemme suuren vaaran." (Uudenmaan työkanssa 1/84)

Itsekritiikissä jonka SKP:n perustava kokous kohdisti vanhan Sosialidemokraattisen puolueen puutteisiin katsottiin, että vuoden 1917 vallankumouksellinen tilanne oli paljolti menetetty juuri siksi, ettei puolue ollut ryhtynyt tietoisesti organisomaan työväenluokan taistelua, vaan pikemminkin jarrutti sitä. Tämä taas johtui siitä, ettei tosiasiallisesti (eri asia kuin sanoissa!) luotettu - ei ainakaan lähiaikoina tapahtuvan - sosialistisen vallankumouksen, uuden yhteiskuntajärjestelmän syntymisen mahdollisuuteen, ei edes Venäjällä. Ei siis oltu omaksuttu marxismia maailmankatsomuksena, joka tarkastelee yhteiskuntaa lainmukaisena kehityskuluna, yhteiskuntamuodostumien kehityssarjana.

Jo luokkasodan aikana tajuttiin puolueen jäsenien keskuudessa varsin yleisesti, et-

tä taistelua johtamaan olisi tarvittu voimakkaampaa ja määrätietoisempaa puoluetta, kuin mitä sos. dem. puolue oli. Puolue tosin kasvoi jo luokkasodan aikana hyvän askeleen oikeaan suuntaan, mutta tämä tapahtui myöhään, vasta luokkasodan alettua. Siksi se ei enää voinut vaikuttaa sodan lopputulokseen.

Luokkasodan tappio pakotti Suomen työväen etujoukon punnitsemaan sen syitä ja etsimään tietä eteenpäin. Vankileirillä arvioitiin käytyä taistelua ja sen antamia opetuksia. Perusteellisemmän arvostelun ja arvioinnin Suomen vanhasta sos. dem. puolueesta ja luokkasodasta suorittivat kuitenkin Neuvosto-Venäjälle siirtymään päässeet toverit, ensi kädessä Otto Wille Kuusinen ja Yrjö Sirola.

Kuusinen kirjoitti silloin paljon huomiota osakseen saaneen kirjan Suomen työväen vallankumouksesta: arviota ja itsekritiikkiä. Itsesääliliä tuntematta hän arvosteli vanhan sos. dem. puolueen teoreettista ja organisatorista heikkoutta sekä puolueen kyvyttömyyttä vallankumouksen valmistamisessa ja sen johtamisessa. Venäjän sosialistisen vallankumouksen voitto tietenkin antoi tähän arvioon aineksia.

Jo kesällä 1918, siis pari kuukautta luokkasodassa kärsityn tappion jälkeen Kuusinen kirjoitti terävän arvion Suomen vallankumouksen esihistoriasta. Siinä hän toteaa että

"Suomen vallankumous alkoi tämän vuoden tammikuussa. Sen perusvirheet alettiin jo viime vuonna.

Samoin kuin sota yllätti Euroopan suurten maiden useimmat sosialistipuolueet ja paljasti, etteivät ne olleet historiallisen tehtävänsä tasalla, samoin Venäjän vallankumous keväällä 1917 yllätti Suomen sosialidemokratian.'

'Meilläkin silloin kulki kumouksen hengetär yli maan. Mutta me emme nousseet

sen siiville, vaan kumarsimme päätämme ja annoimme sen lentää yli. Meille tuli sitten marraskuusta aseiden maahanlaskun muistojuhla.'

'Suurlakko levisi yli maan. "Vallankumouksellinen Keskusneuvostomme" keskusteli lähteäkö eteenpäin vai eikö. Me, joita suotta oli sanottu "marxilaisiksi", emme tahtoneet lähteä eteenpäin. Ilman meitä taas Ammattijärjestön silloiset "vallankumoukselliset" eivät tahtoneet lähteä.'

'...meillä oli mielessämme kaksi painavaa lisäsyitä olla kannattamatta vallankumoukseen ryhtymistä: 1) emme tahtoneet edistää oikeistososialististen ja porvarillisten ainesten liittoutumista ja 2) tahdoimme välttää työväenliikkeen repeämistä kahteen katkerasti keskenään taistelevaan leiriin. Tässäkin suhteessa siis ajatuksemme kulki sosialidemokratialle ominaista rataa, eikä oikeaan marxilaiseen tapaan. Me tosiasiassa jarrutimme historiallista edistystä estäessämme sitä maamme työväenliikkeen hajoamista, jonka edellytykset olivat jo kypsyneet välttämättömiksi ehdoiksi, jotta työväenliike voisi päästä paikastaan eteenpäin, tietoiseen vallankumoukselliseen toimintaan. keinotekoisesti koossa pysyttäen vastakkaisia pyrkimyssuuntia tämä liike ei enää pystynyt lainkaan toimimaan. Sen repeäminen saattoi kyllä koitua vahingoksi sosialidemokraattiselle toiminnalle, toisin sanoen eduskunnallisen (ja ammatillisen) toiminnan välittömälle tehosuudelle. Vaalivoittojen toiveet siitä saattoivat vähentyä. Mutta työväenasian todelliselle edistymiselle, työväen luokkataistelun vahvistumiselle tuosta luonnollisesta hajoamisesta olisi saattanut olla ainoastaan hyötyä. Sehän olisi merkinnyt vain todellisen työväen rintaman vapautumista haitallisista ja pimentävistä aineksista, jotka porvarien rintaman puolella saattoivat sentään olla työväen vallankumoukselliselle luokkataistelulle sentään vähemmän vahingollisia kuin työväen omissa riveissä.'

'...meidän olisi ollut yritettävä, taisteltava ja hyökättävä mahdollisimman pitkälle - historiallisen edistyksen avuksi. Eihän historiakaan voinut tyhjiällä rukkasilla työtään tehdä - taistelevia kouria se tarvitsi.'

'me sotkimme alkuryöpyyn syntymisen puhaltamalla suurlakon viikon lopussa lopetettavaksi sekä vallankumouksellisuuden lykättäväksi - puoluekokouksen ratkaistavaksi! Tyytymättömyys, jopa katkera suuttumus työväenjoukoissa oli sen johdosta sangen yleinen. Se ei tosin puhjennut ilmikapinaksi puoluejohdtoa vastaan, mutta se vaikutti tavalla, joka kukaties oli turmiollisempi vastaiselle työväen luokkataistelulle: se poltti työväenliikkeen johdolta pois parhaimman osan työväen luottamusta. Johdoto, joka olisi tulta tarvinnut rohkaistunutta työväen vihollista vastaan, jäi puhaltamaan epäluulon kylmään hiillokseen. Tällöin synnytetty epäluulo ja karsaus tuntui sittemmin painajaisena koko vallankumouksen ajan. Marraskuussa sillä kylvettiin jo huhtikuun hajaannusta. - Puoluekokous, kun se jonkun viikon päästä kokoontui, tunsii yleisessä mielialassa sillä kertaa jo ohimenneen korkeimman harjan vallankumoukselliselta hyökkäysaalloilta - aalto oli ristituulten hämmentämänä laskeutumassa....Suunnilleen puolet heistä (kokousedustajista) tuntui olevan enemmän tai vähemmän selvän vallankumouksellisen toiminnan puolella: toiset puolet vastaan. Me keskustalaiset tahdoimme kaikin mokomin pitää puolueen koossa ja "onnistuiimme". Kokoavassa päätöslauselmassa ei ollut vallankumouksesta selvää sanaa puoleen eikä vastaan, vaan kyllä entisen itsenäisen luokkataistelun henki; lisäksi joukko hurskaita reformivaatimuksia porvaristolle sekä työväelle kehoitus aseelliseen varustautumiseen - ei tosin vallankumouksellista hyökkäystä, vaan tarpeellista itsepuolustusta varten.'"

Sama - kommunistisen liikkeen kehitykselle ehdottoman välttämätön - pyrkimys rehelliseen, rakentavaan itsekritiikkiin ilmenee 3. päivänä syyskuuta 1918 Moskovassa allekirjoitetussa Suomen kommunistisen puolueen perustavan kokouksen avoimessa kirjessä toveri Leninille:

"'Me emme vuosi sitten jaksaneet uskoa, että Venäjällä tulee todellinen köyhälistön vallankumous jo sota- aikana.'

'Me Suomen sosialidemokraatit emme silloin selvästi tajunneet tämän valtavan tapauksen merkitystä. emme uskoneet silloin, että Venäjällä on syyskuussa 1918 yhä oleva valta köyhälistön käsis-

sä, köyhälistön, joka on hävittänyt porvarillisen valtion ja rakentaa sosialistista yhteiskuntajärjestystä."

Edelliset lainaukset osoittavat selvästi, ette myöskään suomalaisen sosialidemokratian vasemmistosiipi - huolimatta jo aloitetusta marxismin opiskelusta - kyennyt tarkastelemaan todellista yhteiskunnallista kehitystä tarvittavalla historiallisella syvyydellä.

Tämän sosialidemokratian historiallista tehtävää ja mahdollisuuksia koskevan tyypistetyn näkemyksen itsepintaisuus kävi ilmi vielä helmikuun viikkoina 1918. Työväenvallankumouksen voitettua Etelä-Suomessa kirjoitti kuusinen työväenvallankumouksen ohjelmajulistusta sekä Kansanvaltuuskunnan esityksen Suomen valtiosäännöksi. Vallankumous oli käytännössä johtanut pitemmälle sosialistisen vallankumouksen tiellä, kuin mitä alun alkaen oli ajateltu ja suunniteltu. Oli esimerkiksi toteutettu eräs vallankumouksen perustettava, jota ei alunperin oltu suunniteltu: suurien tuotantolaitosten ottaminen kansalle kuuluvan valtion haltuun. Siitä huolimatta ei sosialidemokraattisen puolueen johto kyennyt ohjelmallisesti asettamaan vallankumoukselle selvästi sosialistista päämäärää. Mainituissa asiakirjoissa ei asetettu tehtäväksi kapitalistien hallussa olevien tuotantovälineiden ottamista valtion haltuun eikä valtiovallan pitämistä työläisten käsissä proletariaatin diktaatturin avulla. Tavoitteeksi asetettiin ainoastaan mahdollisimman pitkällemenevän parlamentaarisen demokratian saavuttaminen. S.o. jo 1905 totutetun porvarillis-demokraattisen vallankumouksen saavutusten asteittainen eteenpäinvienti. Kyseisten puutteiden vuoksi syntyi punakaartilaiden keskuudessa rintamalla paljon keskustelua ja erimielisyyttä.

Suomen työväenvallankumouksen tappion jälkeen vietiin 90.000 ihmistä keskitysleirille, 8000 tuomittiin kuolemaan.

Eräs näihin vuosiin liittyvä traaginen seikka on, että boševikkien suorittama teoreettinen työ olisi jo vuodesta 1905 kyennyt antamaan olennaisia vastauksia niihin kysymyksiin, jotka vuoden 1917 marraskuussa olivat - vastausta vaille jään - Suomen vallankumousliikkeen keskipisteessä. Erityisen suureksi avuksi olisi ollut Leninin kirjoitus Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallan-

kumouksessa. Jo puoli vuosikymmentä ennen mainittuja tapahtumia sitä levitettiin Suomen välittömässä läheisyydessä 10.000 kappaleen painoksena. Kirjoitus selvitti porvarillis-demokraattisen vallankumouksen erityispiirteitä, liikevoimia ja näköalaa imperialismiin aikakaudella. Siinä korostetaan työväenluokan johtavan osuuden välttämättömyyttä tällaisessa vallankumouksessa sekä asetetaan kysymys porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kehittymisestä sosialistiseksi vallankumoukseksi. Erityisesti tätä mahdollisuutta aliarvioitiin vuonna 1917 suomen sosialidemokraattien johdossa. Tämä, kuten muutkin bolševikkien teoreettisen työn tulokset pysyivät vuoden 1918 kesään asti suomalaisille Sosialidemokraateille tunte mattomina.

Asiantilan traagillisuutta lisää tieto siitä, että suomalaisilla sosialidemokraateilla oli jo useiden vuosien ajan ollut jonkinasteisia järjestöllisiä yhteyksiä bolševikkeihin. Kesän 1917 aikana olivat Gustav rovio ja Eino Rahja jopa joutuneet kuuntelemaan Leninin "yksinpuheluita" hänen kirjoittaessaan Helsingissä Valtion ja vallankumouksen käsikirjoitusta.

Eri yhteyksissä puolueiden välillä vaihdettiin delegaatioita, pidettiin yllä kirjeenvaihtoa. Mutta tästä huolimatta olennaisimmista ja polttavimmista teoreettisista ongelmista ei juurikaan vaihdettu mielipiteitä.

Kesän 1918 aikana suoritettua SKP:n perustamiseen johtanutta rehellistä itsekritiikkiä ja uuden tilannearvion laatimista on siis pidettävä suurena voittona Suomen työväenluokalle.

Vaikka suomessa SKP:n perustavan kokouksen aikana oli vallalla mitä synkin terrorikausi, niin kokous luotti lujasti Suomen työväenluokkaan ja sen taistelukykyyn ja tahtoon. "Työväen voima on tällä hetkellä hirveän luokkasorron alaisena, mutta voitettuna, murrettuna se ei ole. Se on uudestaan nouseva. Kovan kokemuksen kouluttamana se on lahtariterrorinkin kahleet murtava."

O.W. Kuusisen alustuksen ja sitä seuranneen laajan keskustelun jälkeen perustava kokous hyväksyi periaatteellisen perustamislauseannon. Siinä sanotaan muun muassa:

"Suomen Kommunistinen Puolue on proletariaatin, palkkatyöväen puolue, joka ajaa yksinomaan työväenluokan asiaa, koettaen nostaa sitä valtaan hävittääkseen porvarivaltion ja kapitalistisen talousjärjestelmän.

Kommunistinen puolue nojaa siihen vallankumoukselliseen marxilaisen sosialismin periaatteeseen, siihen kommunismin periaatteeseen, jota marx ja Engels julistivat, mutta jota myöhemmän ajan sovittepolitiikoitsijat ovat väärin selittäneet...

Kommunistinen puolue tahtoo, kuten aikoinaan tekivät myös Marx ja Engels, erottautua vallankumouksellista sosialismia vastustavista "sosialisteista" ja "sosialidemokraateista", jotka eksyttävät työläisjoukkoja pois siltä vallankumouksellisen taistelun tieltä, joka välittömästi johtaa työväen diktatuurivaltaan ja sosialistiseen vallankumoukseen."

Vaikka SKP:n perustamislauseeseen sisältyykin jyrkkiä ja yksipuolisia painotuksia, on siinä kuitenkin ilmaistu eräitä kestäviä perusperiaatteita, joihin puolue sittemmin on puolivuosisadan tukeutunut. Puolueen vuonna 1944 julkistuttua perustamislauseen velvoitteet tulivat mm. SKP:n sääntöjen toisessa pykälässä hyväksyttyä myös puolueen julkisen toiminnan pysyväksi periaatteeksi.

YHTEENVETOA JA YHTEYKSIÄ NYKYTILANTEeseen

Ei liene epäselvyyttä siitä että näiden tapahtumien mieleenpalauttamunin lukeutuu niihin edellytyksiin, jotka ovat välttämättömiä Suomen kommunistisen liikkeen nykyisen halvaanustilan voittamiseksi. Huolimatta siitä että yhteiskunnallinen tilanne tuolloin oli aivan toinen kuin nykyisin, voidaan erityisesti seuraavissa ongelmissa nähdä selviä yhtymäkohtia meille tänään asettuviin tehtäviin:

-Vanha sosialidemokraattinen puolue menetti kyvyn vastata kärjistyneeseen yhteiskunnalliseen kriisiin koska se ei enempää teoreettisten kuin organisatoristenkaan valmiuksiensa osalta ollut tilanteen tasalla. Siksi työväenjoukkojen omaehtoinen toiminta ajoi puolueen ohi.

-Aatteellisten ja organisatoristen valmiuksien painottamisen lisäksi on välttämättömyyttä löytää oikea organisaatiomuoto. Muutoin ei tilanteen vaatimia tehtäviä kyetä täyttämään. Ja tässä on useammin kuin kerran menty vikaan myös vuoden 1917 jälkeen.

-Pelokas kiinnipitäminen organisaatiomuodosta, joka ei vastannut tilannetta johti Suomen työväenluokan kärsimisiin mittamattomiin tapioihin. Ei osattu oikein arvioida, missä vaiheessa puolueen sisäiset erimielisyydet olivat saavuttaneet vaiheen, joka ennemmin tai myöhemmin vääjäämättä tuli johtamaan puolueen hajoamiseen. Siksi tappiot koituivat vieläkin raskaammiksi. Nykyisin sankaltainen ongelma toistuu usein kuulluissa kehotuksissa "ettei pidä kiiruhtaa tapahtumien edelle, jotta tappiot saataisiin minimoitua."

-Puolueen aatteellista linjaa ja organisatorista rakennetta pohdittaessa vanhan työväenpuolueen johto ei kaikissa vaiheissa huolehtinut järjestöllisen demokratian toteutumisesta riittävässä määrin. Tämä johti puoluejohdon ja työväestön välisen luottamuksen rikkoutumiseen ja sitä kautta puolueen organisoivan, työväenluokan taistelua suuntaavaan roolin heikkenemiseen, passiivisuuden ja epätoisuuden leviämiseen.

-Kärsittyjä tappioita ei jälkikäteen voi korjata. Puolueessa suoritettu rehellinen ja perusteellinen itsekritiikki, uuden totuudenmukaisen tilannearvion muokkaaminen loivat maaperää toiminnan oikeasuuntaiselle jatkamiselle mitä vaikeimmissa olosuhteissa.

PUOLUEEN JA KANSANRINTAMAN SUHDE MAANALAISUUDEN KAUDELLA

Niin maanalaisena toimivan työväenpuolueen organisoiminen kuin sen toiminnan jatkuvuuden turvaaminenkin on vaikea ja vaaranalainen tehtävä. Erittäin vaikea se oli valkoisen terrorin oloissa. Mutta kehitys lähti kuitenkin ripeästi liikkeelle. Eri puolille Suomea alkoi pian muodostua SKP:n järjestöjä. Organisaation rakennustyön rinnalla puolue ryhtyi toimintansa ensimmäisistä päivistä lähtien julkaisemaan marxilaista kirjallisuutta ja toimittamaan sitä Suomeen työläisten luettavaksi.

Käyttäen hyväkseen kaikkia julkisen ja salaisen toiminnan muotoja SKP muodostui jo 20-luvun alusta pitäen vaikutukseltaan voimakkaaksi Suomen työväen luokkataistelun johtajaksi. Sen johdolla taisteltiin työväen sekä poliittisten että taloudellisten oikeuksien puolesta, valkoista valtakomentoa vastaan. SKP:n johdolla käyty taistelu muodostui valkoiselle vallalle vaaraksi, joka pakotti sen jo pian luokkasodan päättymisen jälkeen turvautumaan "uuden kapinan valmistajia" vastaan häikäilemättömään ohranaterrooriin, vangitsemisiin ja työväenlehtien lakkauttamisiin. Porvariston SKP:hen kohdistamat vainotoinenpiteet eivät kuitenkaan kyenneet estämään puolueen joukkokannatuksen laajenemista ja puoluejärjestöjen lujittumista.

TILANNETTA VASTAAVAAN ORGANISATORISEN MUODON LÖYTÄMISEN VALTTAMATTOMUUS

SKP:n maanalaisen toiminnan vuodet eivät kuitenkaan jatkossa osoittautuneet ongelmattomiksi, ja näistä vaiherikkaista vuosi-olista olisi paljonkin kirjoitettavaa. Seuraavassa kosketellaan ainoastaan joitakin maanalaisuuden kauden vaihteita. Ongelmia, joilla on välillistä merkitystä Suomen kommunistisen liikkeen nykyistä tilaa koskevalle pohdiskelulle. Erikoisen tärkeää on kiinnittää huomiota tilanteen ja taisteluolosuhteiden jatkuvaan muuttumiseen koko maanalaisuuden kauden läpi. Tämä vaati tilanteen vaatimuksia vastaavien uusien organisatoristen muotojen herpaantumaton etsimistä. Varsinkin alkuvaiheessa tässä työssä saavutettiin tuloksia, jopa niin että Lenin piti SKP:n toimintaa esimerkkinä muille kommunistisille puolueille salaisen ja julkisen toi-

minnan hyvästä yhdistämisestä. Fasismin nousua lähestyttäessä organisatoriset muodot olivat kuitenkin jääneet pahasti tilanteesta jälkeen, eikä tarvittavaa voimakasta fasisminvastaista kansanrintamaa kyetty rakentamaan. Erityisen mustan luvun SKP:n maanalaisuuden vuosissa muodostaa ohranan provokaattorin, Arvo Tuomisen tietoinen keionottelu liittolaispolitiikkaa koskevan kysymyksen vääristelyllä puolueorganisaation halvaannuttamiseksi.

JULKISEN JA MAANALAISEN TYÖN YHDISTÄMISEN ONGELMISTA

Vuonna 1919 perustettu Komintern kokosi yhteen aatteellisen vararikon kärsineiden Länsi-Euroopan sosialidemokraattisten puolueiden terveet vasemmistovoimat. Paljolti Venäjän vallankumouksellisten kokemuksen pohjalta Komintern alkoi ohjata eri puolueiden vasemmistovoimia perustamaan uudentyyppisiä, tieteellisen sosialismin teoriaan tukeutuvia, tietoisesti ja organisatorisesti lujia, etujoukkoina toimivia kommunistisia puolueita läntiseen Eurooppaan.

Tämä ei ollut yksinkertainen tehtävä. Alkuvaiheessa joitakin Kominterniin kuuluneiden puolueiden voimia vaivasi mm. "vasemmistolainen lastentauti"; Jotkut toverit aliarvioivat liittolaispolitiikan sekä julkisten taistelumuotojen merkitystä, vallankumouksen poliittisen voiman luomisen vaikeutta. Oli käsitettävä, että kapitalismin kumoaminen on tehtävä, johon tietoinen etujoukko ei yksinään kykene. Se on mahdollista vain laajan monopolienvastaisen kansanrintaman tuella.

Niinpä Toivo Antikainen kirjoituksessaan **Katsaus SKP:n historian päätappeihin** huomauttaa että SKP:n perustava kokous toisaalta joutui äkkijyrkkään asennoitumiseen. Ei ymmärretty oikein asettaa kysymystä julkisesta liikkeestä; erityisesti suhtautuminen ammatilliseen liikkeeseen oli väärä. Itsenäistä nuorisoliittoa ei katsottu tarpeelliseksi, talonpoikauskysymykseen ei kiinnitetty riittävä huomiota ja kansallisuuskysymystä ei selvitetty. Tästä äkkijyrkästä asennoitumisesta myös joutui eräs puolueen alkuajan "vasemmis-

tolaisista" virheistä, eduskuntavaalien boikotti vuoden 1919 alussa.

Tilanne kuitenkin muuttui: SKP:n työ alkoi vuoden 1919 loppupuolella suuntautua enemmän työväen joukkojärjestöjen ja -joukkoliikkeiden luomiseen. SKP:n johdolla aloitettiin Suomessa taistelu valkoista terroria ja sen turvissa muodostunutta luokkasovintoa harjoittavaa sosialidemokraattista puoluetta vastaan. Muodostuu julkinen vallankumouksellinen joukkoliike. Nuorisolitto johdetaan 1919 vallankumoukselliselle tielle. 1920 perustetaan Suomen Sosialistinen Työväenpuolue, joka julistautuu Kominternia kannattavaksi, sympatisoivaksi puolueeksi. Sosialistisen työväenpuolueen ohjelman oli kirjoittanut O.W. Kuusinen. Käyttäen hyväkseen kaikkia julkisen ja salaisen toiminnan muotoja SKP:stä muodostui 20-luvun alussa vaikutukseltaan voimakas työväen luokkataistelun johtaja. Sen johdolla taisteltiin työväen niin poliittisten kuin taloudellisten oikeuksien puolesta. Vuonna 1920 Suomen ammattijärjestössä valtaa luokkataistelukannalla oleva aines johdon. Käydään avointa suuntataistelua valkoista sosialidemokratiaa vastaan sen omissakin järjestöissä. Sosialidemokraattinen puolue jakautuu kahtia, suuren osan työläisistä erotessa siitä kokonaisina järjestöinä ja liittyessä Sosialistiseen Työväenpuolueeseen. Julkisia mahdollisuuksia - kokouksia, lehtien ja kirjallisuuden julkaisemista käytetään kommunistisen propagandan edistämiseen, joskaan ei niin paljon kuin olisi voitu ja olisi pitänyt. Näin SKP vapautui käytännön toiminnassa sitä alkuvaiheessa vaivanneesta "vasemmistolaisuudesta".

SKP:n alkukauden äkkijyrkkä asennoituminen korjattiin verraten nopeasti käytännöllisessä työssä ja torjuttiin siten puolueen joukoista eristytymisen ja lahkolaistumisen vaara. Julkiseen liikeeseen tunkeutumisen kautta solmittiin yhteydet laajoihin työväen joukkoihin. Tämä johti kuitenkin siihen, että puolueytötä johtavilta tovereilta ei enää riittänyt tyytymistä puolueen oman organisaation rakennustyöhön, sen kehittäminen jäi toissijaiseksi tehtäväksi.

Johdonmukaisen marxilais-leniniläisen linjan saavuttamisessa oli siis vielä vaikeuksia: "Lastentaudin" voittaminen ja siirtyminen laajan joukkotyön linjalle ei tapahtunut kivuttomasti.

Vuosina 1920-1921 puolueen johdossa syntyi ristiriita, joka laajeni puolueen aktiivikerrokseen. Osa puoluejohdon jäseniä, joista eräät olivat olleet joukkotyössä Suomessa, alkoivat arvostella puoluejohdossa yhä vielä ilmenevää julkisen liikkeen aliarviointia. He vaativat puolueytön ja johdon painopisteen siirtämistä Suomeen. He olivat tämän hyvän alkumenes-tyksen perusteella tulleet siihen käsitykseen, että suomessa olisi jo kehkeytynyt tilanne, missä vasemmistolaisella työväenliikkeellä olisi luja asema, ja että se olisi jo viranomaisilta niin suojattu, että uudelleen perustettu kommunistinen puolue voisi mensestyksellä johtaa maamme työväenliikettä kokonaisuudessaan.

Tässä arvostelussaan he itse kuitenkin toisaalta ajautuivat oikeisto-opportunismiseen julkisen toiminnan yliarvioimiseen, maanalaisen puolueen rakentamisen ja sen johtavan osuuden aliarvioimiseen. Tämä oli heidän päävirheensä ja kyseisen kauden opportunistinen päävaara julkisessa vallankumouksellisessa liikkeessä.

Vuonna 1923 pidetty SKP:n kolmas edustajakokous piti Sosialistisen työväenpuolueen perustamista merkittävänä saavutuksena.

"Suureksi pettymykseksi on Keskuskomitea viimeisinä aikoina saanut havaita, että Suomessa salaista puolueytötä, järjestöjen organiseerausta tekemään lähetetyt toverit...ovat laiminlyöneet tuon työn suorituksen. Kuten paljastuu, he ovat sen sijaan kiinnittäneet päähuomion julkiseen toimintaan ja jättäneet oman puolueemme luomistyön kokonaan sivuasiaksi."

Jälkeenpäin asiaa ajatellen voidaan todeta, että oli epäilemättä oikein, että työväen julkisen joukkoliikkeen kehittämiseen kiinnitettiin heti alun perin paljon huomiota ja että vaikka silloisilla suomessa olleilla puolueen työntekijöillä oli epäilemättä kädet täynnä työtä, niin sittenkin olisi ollut välttämätöntä kiinnittää enemmän huomiota SKP:n oman järjestöpohjan luomiseen ja lujittamiseen.

Vuonna 1930 osoittautui, että organisaatio jäi jälkeen tilanteen vaatimuksista. Puolueen jäsenmäärä oli pieni ja se hoiti yhteydet joukkoihin pääosiltaan julkisen järjestötoiminnan kautta. Ei oltu kehitetty laajempaa järjestötoimintaa työpaikoille